

Raport de activitate pe Î.S. „Sistemul de Gospodărire a Apelor Nistru-Centru” pentru perioada de gestiune 01.01.2020 – 31.12.2020

Întreprinderea de Stat „Sistemul de Gospodărire a Apelor Nistru-Centru” (în continuare, Î.S. „SGA Nistru-Centru”) este o întreprindere de Stat subordonată Agenției Proprietății Publice, care gestionează bunurile proprietate publică a statului din domeniul gospodăririi apelor, și anume:

1) *Sistemele de irigare și desecare din raioanele Criuleni, Anenii Noi, Strășeni, Dubăsari și Mun. Chișinău.* Conform datelor din 01.01.2020 suprafața terenurilor irigabile pe zona de activitate a Î.S. „SGA Nistru-Centru” a constat 20829,77 ha, iar suprafața terenurilor de desecare - 3269 ha. La finele lunii martie 2020 în conformitate cu prevederile Hotărîrii Guvernului nr. 439 din 11.09.2019 Asociațiilor Utilizatorilor de Apă au fost transmise în comodat (folosința gratuită) sistemele centralizate de irigare „Holercani” (cu suprafața 1888 ha), „Puhăcenii de Sus” (Dubăsarii Vechi) (cu suprafața de 2337,5 ha) și „Criuleni de Sus” (cu suprafața de 1000 ha). Respectiv, avînd în vedere specificul activității întreprinderii la exploatarea sistemelor de irigare, au fost suportate doar cheltuieli pentru întreținere, reparație și pregătirea acestora către sezonul de irigare. Totodată menționăm că, potrivit pct. 4 din Hotărîrea de Guvern menționată, pînă la momentul transmiterii sistemelor, cu ulterioara eliberare a muncitorilor, care au fost reangajați la Asociații, Î.S. „SGA Nistru-Centru” a suportat cheltuielile de întreținere (energie electrică, salarii, impozite aferente, etc.) a acestor sisteme, inclusiv cheltuielile de achitare a drepturilor salariale, compensații de concedii nefolosite, în legătură cu desfacerea contractelor.

La moment, Î.S. „SGA Nistru-Centru” gestionează 3 sisteme de irigare centralizate, suprafața cărora constituie 681,2 ha cu debitul stațiilor de pompare de

0,95 m³/s și puterea instalată de 1,830 mii kw/h. Din 4 stații de pompare, 3 sunt stații de captare.

În anul 2020, Î.S. „SGA Nistru-Centru” a încheiat 5 contracte pentru prestarea serviciilor la irigare pe o suprafață de 102,5 ha, ce constituie 15 % din suprafața totală.

Respectiv, s-au irigat 27,2 ha (26,5 % din suprafața contractată), inclusiv legume pe 23,2 ha, pepienera și vița de vie - 2,5 ha, livezi și altele - 1,5 ha. Suprafața irigată cu două și mai mult udări constituie 36 ha. Respectiv, în total –63,2 hectare irigați. Multiplul irigațiilor constituie 2,3 unități.

În anul raportat, de către Î.S. „SGA Nistru-Centru” au fost captate 24 mii m³ de apă din care 23,99 mii m³ s-au folosit pentru irigarea culturilor agricole. Norma de irigare constituie 882 m³/ha, cu norma de -379 m³/ha la o udare.

Sistema centralizată de irigare „Hîrbovăț” efectuează captarea apei prin SP – 1 cu cota apei 32,0 m cu pompa ȚN 400-200 de 400 m³/h și prin conducta de refulare debitează apa în bazinul de compensare al stației de pompare de treapta a II-a amplasată la cota 163,0 m. Aceasta, la rândul său, pompează apa din bazin în rețeaua de irigare. Înălțimea geodezică semnificativă de ridicare a apei, presiunile înalte în conducte (lungimea de 1370 m) și lipsa de armatură de siguranță în conducta de refulare provoacă actualmente accidente dese pe lungimea acestuia. Pentru a evita accidente în procesul de producere , *a fost elaborat proiect de execuție „Consolidarea capacităților apeductului de refulare al stației de pompare Nr. 1 în satul Hîrbovăți, raionul Anenii Noi”*, care prevede construcția pe apeductul de refulare a două cămine de beton armat cu amenajarea clapetelor de reținere reversibilă, ventuzelor de fontă cu flanșă și by-passurilor cu vane pentru golirea apeductului de refulare. În luna septembrie anul 2020 la sistema centralizată de irigare „Hîrbovăț” în perioada de pregătire către sezonul de iarnă (an.2020 - 2021) la Stația de Pompare SP-1 au fost montate geamuri noi, deoarece geamurile vechi erau deteriorate (au putrezit).

Totodată, ținem să menționăm că seceta hidrologică și debitul redus al râului Bîc din anul 2020, au condus la scăderea drastică a nivelului apei în lacul de acumulare Ghidighici, fiind înregistrat cel mai mic nivel din ultimii 10 ani cu cota de 55,30 m, pe când nivelul normal de retenție a lacului de acumulare Ghidighici constituie 56,20 m. Nivelul scăzut a apei în lacului de acumulare Ghidighici a blocat pomparea apei utilizatorilor de apă de la SP-Cojușna. Pentru a ameliora situația a fost necesar de a modifica schema stației de pompare. În schema actuală a fost construit sistemul vacuum cu montarea pompei VVN-6, ce ne-a permis se respectăm obligațiunile contractuale în privința livrării apei agenților economici, utilizatorilor de apă la sistema de irigare centralizată Cojușna.

ÎS „SGA Nistru-Centru” administrează 2 sisteme de desecare a r.Bîc cu o suprafața totală de 2446,8 ha. Suprafața terenurilor de desecare la cele 3 stații de desecare din gestiune constituie 321 ha, dintre care funcționează 1 stație (suprafața deservită – 70 ha, intravilanul or. Anenii Noi) cu o productivitate 0,7 m³/s. Celelalte suprafețe de desecare sunt cu evacuare prin scurgere liberă.

2) *Întreprinderea gestionează diguri de protecție* cu lungimea totală de 246,191 km, dintre care 228,491 km sunt diguri de stat, iar 17,7 km sunt diguri gospodărești, după cum urmează:

- de-a lungul r. Nistru - 114,37 km,
- de-a lungul r.Bîc - 97,25 km (inclusiv 17,7 km diguri gospodărești),
- de-a lungul r. Ichel - 11,5 km și 11,064 km pe canalele desecare din zona r.Ichel,
- de-a lungul r. Răut - 11,972 km.

Astfel, terenurile protejate de digurile de protecție constituie 11850 ha.

Ținem să menționăm că digurile de protecție au fost construite în anii 60 – 70 ai secolului trecut, iar reparația lor s-a efectuat doar parțial, pentru anumite segmente. Astfel, digurile care pe o perioadă de mai bine de 50 de ani nu au fost efectuate careva lucrări de reparație și consolidare, se află într-o stare nesatisfăcătoare, creasta acestora are suprafață ondulată fiind traversată de mai multe drumuri, iar pe taluzuri sunt crescuți arbori și arbuști, sistemul radicular al cărora sporește formarea fisurilor în corpul digului. Sunt locuri unde digurile existente sunt supuse procesului de eroziune, precum și de filtrare a apei în talpa digului, chiar și la ridicarea neesențială a nivelului râului Nistru. Viiturile de ape din ultimii ani au demonstrat starea nesatisfăcătoare a digurilor de protecție, precum și au generat prejudicii considerabile, la nivel de țară, ce au determinat instituțiile statului să întreprindă măsurile necesare pentru prevenirea eventualelor efecte distructive ale apelor în cazul revărsărilor necontrolate prin consolidarea și reconstrucția digurilor de protecție. Tot atât ținem să menționăm că în perioada lunii iunie 2020 în urma ridicării nivelului de apă în râul Nistru, din salariații întreprinderii, au fost organizate echipele mobile, care permanent monitorizau situația la fața locului pe toată lungimea digurilor de protecție pe r.Nistru, aflată în gestiune întreprinderii. Totodată, au fost întreprinse măsuri pentru prevenirea inundației terenurilor din satele Șerpeni, Speia și Puhăcenii, rl. Anenii Noi, fiind executate lucrări de reparație a ecluzei digului de protecție Șerpeni- Speia și lucrări de blocaj a ecluzei și la digul de protecție Puhăcenii pe r.Nistru.

În anul precedent Î. S. „SGA Nistru-Centru” a realizat lucrările conform proiectului de execuție „Reconstrucția digului de protecție contra inundațiilor (sector 1 și 2) în

intravilanul com. Bălăbănești, r-nul Criuleni". În urma implementării proiectului au fost executate lucrările la reconstrucția digului de protecție existent (sectorul N 1) pe un segment cu lungimea L – 330m în zona de inundație al r. Bălțata, afluent de dreapta al fl. Nistru și sectorul N 2 pe un segment cu lungimea L- 402m în zona de inundație al r.Nistru. Digul de protecție contra inundațiilor este de tip gravitațional din sol argilo – nisipos, transportat de la Cariera Mălăești cu autocamionul la distanța L – 5 km (cantitatea 10602 m³), compactat până la densitatea nu mai mică de $\gamma_{sc} = 1,65 \text{ gr/cm}^3$. Cota coronamentului pentru ambele sectoare – 19.00. Coronamentul digului de protecție are lățimea de 3,0 m. Taluzul amonte este 1 : 3, taluzul aval este de 1 : 2 și 1 : 1,5.

3) La bilanțul ÎS „SGA Nistru-Centru” se află *lacul și barajul lacului de acumulare Ghidighici*, cu următoarele caracteristici tehnice:

Suprafața luncii lacului 838 ha

Suprafața oglinzii apei 740 ha

Volumul la cota nivelului normal de retenție NPR 33,8 mln m³

Lungimea barajului 1370 m

Înălțimea barajului 10,85 m

Conform studiului executat de salariații Întreprinderii și datelor indicate în Registrul de observații asupra nivelului apei în lacul de acumulare Ghidighici (Anexa Nr.2 la regulamentul de exploatare a lacului de acumulare Ghidighici), care se îndeplinește zilnic, nivelul apei în lac în luna noiembrie 2020 a atins cel mai mic nivel din ultimele 10 ani. Scăderea drastică a nivelului apei din lac s-a datorat condițiilor climaterice nefavorabile (iarna 2019-2020 caldă, fără zăpadă și secetă în timpul de vară 2020), precum și fenomenului de captare neautorizată a apei din lac în scopuri de irigare de către persoane fizice și juridice. Pe faptul dat a fost informată Inspecția pentru Protecția Mediului Chișinău și Inspecția pentru Protecția Mediului Strășeni. A fost formată Comisia cu participarea Inspectoratului pentru Protecția Mediului, Inspectoratul de Poliție Buiucani, Primăria or.Vatra, Î.S. „SGA Nistru-Centru” cu constatarea faptului, la fața locului, de sustragere ilegală a apei din lacul de acumulare Ghidighici. În loc de a stopa captarea ilegală a apei din lacul de acumulare Ghidighici, Inspecția pentru Protecția Mediului Strășeni a prescris agenților economici indicații, pentru a coordona construcția stației de pompare cu Agenția „Apele Moldovei”. Î.S. „SGA Nistru Centru”, ca gestionar lacului de acumulare Ghidighici nu are pîrghii legale pentru a stopa captarea nelegitimă a apei din lacul de acumulare Ghidighici. Totodată, informăm că Legea Nr.440 din 27.04.1995 „Cu

privire la zonele și fâșiile de protecție a apelor râurilor și bazinelor de apă” prevede fișa riverană de protecție cel puțin de 50 metri cu limitarea activității economice în zonele de protecția a apelor. Fișa de protecție a apelor lacului de acumulare Ghidighici în majoritate este dată în arendă de Primăria or. Vatra persoanelor fizice și agenților economici, care au construit construcții capitale și le-au îngrădit cu garduri până la oglinda lacului, contrar prevederilor Legii Nr.440 din 27.04.1995 și Legii apelor. Pentru a majora debitul de apă din r.Bîc prin eliberarea scurgerii libere a apei, în anul 2020, de angajații întreprinderii au fost executate lucrări de curățare (săpătură mecanică cu excavator) a albiei r.Bîc în coada lacului de acumulare Ghidighici.

În urma prescripțiilor de organele de Stat în privința stării tehnice a barajului lacului de acumulare Ghidighici, a fost elaborat Raport de Expertiza Tehnică „cu privire la starea existentă a barajului lacului de acumulare a apei Ghidighici și a construcțiilor hidrotehnice aferente lui”. Având în vedere ca nivelul apei în lacul de acumulare Ghidighici este scăzut și asta este o condiție pentru executarea lucrărilor la reparația a taluzului amonte prevăzută în Raportul de Expertiză Tehnică, pe parcursul anului precedent s-a lucrat intens în domeniul promovării elaborării proiectului de execuție „Reparația capitală a barajului lacului de acumulare a apei Ghidighici și a construcțiilor hidrotehnice aferente lui”.

Pentru perioada 01.01.2020 – 31.12.2020, Î.S. „Sistemul de Gospodărire a Apelor Nistru Centru” a înregistrat următoarele rezultate economică financiară (lei):

Venituri	1 250 155
inclusiv:	
venituri de la prestarea serviciilor de irigare	306 870
venituri de la arenda terenului si locatiune	196 377
lucrări de construcție (reconstrucția digului de protecție din com. Bălăbănești, rl. Criuleni)	551 510
alte venituri (taxa pescuit, elaborarea pașapoartelor tehnice și regulamentelor de exploatare a lacurilor, etc.)	162 106
comercializarea metalului uzat	33 292
 Cheltuieli	 1 427 254
inclusiv:	
Remunerarea muncii	545 932
Asigurarea socială și medicală	122 836
Impozite si taxe	13 104
Energia electrica la irigare	37 462

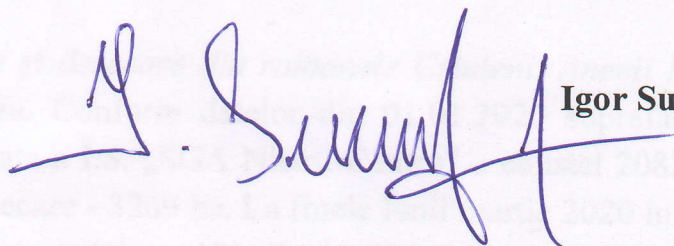
Pregătirea stațiilor de pompare	10 395
Locațiunea și servicii comunale	75 322
Alte cheltuieli administrative și operaționale (servicii bancare, rechizite de birou, cheltuieli de gospodărire, combustibil, sancțiuni, etc.)	114 498
Profit (pierderi)	(177 099)

În anul 2020, Î.S. „SGA Nistru-Centru” a primit sprijin financiar nerambursabil:

- 2) pentru întreținerea barajului Ghidighici - 1,2 mln lei;
- 3) pentru întreținerea sistemelor de irigare – 1 837 500 lei.

Cheltuielile pentru întreținerea barajului Ghidighici, în anul 2020, au constituit - 1,2 mln lei, iar pentru întreținerea sistemelor de irigare – 1 174 531 lei, suma nevalorificată urmînd a fi realizate lucrările de reparație în anul 2021.

Administrator interimar

Igor Suruceanu